

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультетом захисту рослин,
біотехнологій та екології
“21” травня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української державності

Галузь знань	<u>Е «Природничі науки, математика та статистика»</u>
Спеціальність	<u>Е2 «Екологія»</u>
Освітня програма	<u>«Екологія»</u>
Факультет	<u>захисту рослин, біотехнологій та екології</u>

Розробник: доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент Вікторія Хвіст

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни Історія української державності

Навчальна дисципліна «Історія української державності» відноситься до обов'язкових компонент ОПП «Екологія» циклу загальної підготовки. Навчальний курс містить 120 годин (4 кредити). Дисципліна поділена на два змістових модулі.

В межах вивчення навчальної дисципліни «Історія української державності» здобувачі освіти мають можливість ознайомитись з процесами, явищами, історичними фактами, закономірностями й особливостями історичного розвитку державотворення на теренах України в період від давніх часів до наших днів. Студенти вмітять синтезувати набуті знання та застосовувати їх у повсякденні, для орієнтації у суспільно-політичному житті; формувати власну позицію щодо актуальних політичних проблем сьогодення; самостійно осмислювати закономірності історичного розвитку. Основним завданням дисципліни є використання новітніх здобутків вітчизняної історичної науки; гуманістичної спрямованості та орієнтованості на пріоритет загальнолюдських цінностей.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	Е2 «Екологія»	
Освітня програма	«Екологія»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)		
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	15 год.	- год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	- год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	75 год.	- год.
Індивідуальні завдання	- год.	- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є послідовне вивчення державно-політичного, соціально-економічного, духовного, етнічного, культурного розвитку українського народу в контексті розвитку світової цивілізації з урахуванням профілю університету.

Компетентності та програмні результати навчальної дисципліни:

Набуття компетентностей:

- **інтегральна компетентність (ІК):** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

- **загальні компетентності (ЗК):**

ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Українська державність: витоки, форми, тенденції														
Тема 1. Вступ до курсу «Історія української державності».	1-2	9	1	2			6	9						9
Тема 2. Генеза української державності в епоху середньовіччя: наукова полеміка	1-2	9	1	2			6	11	1	1				9
Тема 3. Литовсько-польський період української історії	3-4	9	1	2			6	10		1				9
Тема 4-5. Козацько-гетьманська держава (сер. XVII ст. – кін. XVIII ст.)	5	15	2	4			9	10	1					9
Тема 6. Відродження ідеї українського національного самовизначення та державності в XIX ст.	6	9	1	2			6	10		1				9
Тема 7. Нові тенденції в суспільно-політичному житті України на початку XX ст.	7	9	1	2			6	10		1				9
Разом за змістовим модулем 1	1-7	60	7	14			39	60	2	4				54
Змістовий модуль 2. На шляху до відродження державності (XX – поч. XXI ст.)														
Тема 8. Українська революція та альтернативи державотворення (1917-1921 рр.)	8-9	8	1	2			5	9	1					8
Тема 9. Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму	8-9	8	1	2			5	8		1				7
Тема 10. Україна і	10-11	8	1	2			5	8		1				7

друга світова війна: нова парадигма													
Тема 11. Зміни в політичному житті України (др. пол. 40–80-х рр. XX ст.)	10-11	8	1	2			5	9		1			8
Тема 12-13. Особливості державотворчих процесів в незалежній Україні	12	12	2	4			6	9		1			8
Тема 14. Україна і світ: геополітичний фактор в історичній ретроспективі	13-14	8	1	2			5	9		1			8
Тема 15. Аграрний сектор економіки України: історія та сучасність	14-15	8	1	2			5	8					8
Разом за змістовим модулем 2	8-15	60	8	16			36	60	2	4			54
Усього годин	1-15	120	15	30			75	120	4	8			108

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу «Історія української державності».	1
2	Генеza української державності в епоху середньовіччя: наукова полеміка	1
3.	Литовсько-польський період української історії	1
4-5.	Козацько-гетьманська держава (сер. XVII ст. – кін. XVIII ст.)	2
6.	Відродження ідеї українського національного самовизначення та державності в XIX ст.	1
7.	Нові тенденції в суспільно-політичному житті України на початку XX ст.	1
8.	Українська революція та альтернативи державотворення (1917-1921 рр.)	1
9.	Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму	1
10.	Україна і Друга світова війна: нова парадигма	1
11.	Зміни в політичному житті України (др. пол. 40–80-х рр. XX ст.)	1
12-13.	Особливості державотворчих процесів в незалежній Україні	2
14.	Україна і світ: геополітичний фактор в історичній ретроспективі	1
15.	Аграрний сектор економіки України: історія та сучасність	1
Разом		15

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Державотворчі традиції на території України в стародавню добу: гіпотези та докази	2
2	Державотворчі традиції Княжої доби	2
3	Українські землі у складі іноземних держав XIV – I пол. XVII ст.	2

4	Українська державність в II половині XVII ст.	2
5	Функціонування державних механізмів на українських землях у XVIII ст.	2
6	Суспільно-політичний рух в Україні у XIX ст.	2
7	Національно-демократичні сили в боротьбі за українську державність (поч. XX ст.)	2
8	Боротьба за відновлення державності українського народу (1917–1921 рр.)	2
9	Суспільно-політичний розвиток українських земель у міжвоєнний період	2
10	Проблеми української державності в роки Другої світової війни	2
11	Суспільно-політичні трансформації в Україні (1945–1991 рр.)	2
12	Теорія та практика державного будівництва в умовах незалежності України	2
13	Українська держава на сучасному етапі	2
15	Розвиток аграрного сектору України в історичній ретроспективі	2
Разом		30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Первісне суспільство і перші державні утворення на території України. Східні слов'яни. Зародження української державності. Київська Русь.	10
2	Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав. Українські землі у складі Речі Посполитої (II пол. XVI ст. – I пол. XVII ст.).	10
3	Виникнення українського козацтва. Запорозька Січ. Українська національна революція середини XVII ст. і становлення козацької державності. Наступ царизму на козацьку державність, правобережні та західноукраїнські землі під владою Польщі в другій половині XVII-XVIII ст.	12
4	Українські землі у складі Російської та Австрійської імперії (кін. XVIII – I пол. XIX ст.). Україна у другій половині XIX ст. Українське національне відродження. Український культурно-національний рух. Україна на початку XX ст. (1900 р. – лютий 1917 р.).	10
5	Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр. Економічний та соціально-політичний стан України в 20-30-х роках XX ст.	10
6	Друга світова війна (1939-1945 рр.).	7
7	Україна в роки відбудови і подальшого розвитку народного господарства (1945-1950 рр.). Соціально-економічні та політичні процеси в Україні в другій половині 50-х – середині 80-х років. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР і проголошення незалежності України (1985-1991 рр.).	10
8	Україна в умовах розбудови незалежності. Суть та основні напрями сучасної аграрної реформи.	6
Разом		75

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- тестування;
- захист творчих індивідуальних робіт;
- захист рефератів.

7. Методи навчання:

У навчальному процесі використовувалися різноманітні форми та методи роботи: читання лекцій, проведення семінарських занять, письмовий контроль у формі тестування та розгорнутих відповідей, організація самостійної роботи студентів під керівництвом викладача, керівництво та

контроль за виконанням творчих індивідуальних завдань, заохочення студентів до дискусій із проблемних питань, що виносяться на розгляд в плані практичних занять.

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Українська державність: витоки, форми, тенденції		
Семинар 1. Державотворчі традиції на території України в стародавню добу: гіпотези та докази	ПРН 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ПРН 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	10
Семинар 2. Державотворчі традиції Княжої доби		10
Семинар 3. Українські землі у складі іноземних держав XIV – I пол. XVII ст.		10
Семинар 4. Українська державність в II половині XVII ст.		10
Семинар 5. Функціонування державних механізмів на українських землях у XVIII ст.		10
Семинар 6. Суспільно-політичний рух в Україні у XIX ст.		10
Семинар 7. Національно-демократичні сили в боротьбі за українську державність (поч. XX ст.)		10
Самостійна робота 1.	Виконати презентацію, реферат чи кросворд (подаються по одному виду роботи на один модуль за вибором студента)	10
Модульна контрольна робота 1	Тестові завдання у електронному варіанті курсу на платформі Moodle	20
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. На шляху до відродження державності (XX – початок XXI ст.)		
Семинар 8. Боротьба за відновлення державності українського народу (1917–1921 рр.)	ПРН 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства,	10
Семинар 9. Суспільно-політичний розвиток українських земель у міжвоєнний період		10

Семінар 10. Проблеми української державності в роки Другої світової війни	верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ПРН 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	10
Семінар 11. Суспільно-політичні трансформації в Україні (1945–1991 рр.)		10
Семінар 12. Теорія та практика державного будівництва в умовах незалежності України		10
Семінар 13. Українська держава на сучасному етапі		10
Семінар 14. Розвиток аграрного сектору України в історичній ретроспективі		10
Самостійна робота 2.	Виконати презентацію, реферат чи кросворд (подаються по одному виду роботи на один модуль за вибором студента)	10
Модульна контрольна робота 2.	Тестові завдання у електронному варіанті курсу на платформі Moodle	20
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота		(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70
Екзамен		30
Всього за курс		(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). З початком сесії виконання і розміщення завдань припиняється.
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Всі додаткові роботи (самостійна робота) повинні виконуватися відповідно до визначених вимог та мати коректні текстові посилання на використану літературу, а також мають бути результатом індивідуальної науково-дослідної роботи з високим (не менше 70 %) відсотком унікальності.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1704>);

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми здобуття вищої освіти;
- матеріали для демонстрування за допомогою технічних засобів навчання (відеофільми та відеофрагменти).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Аніщук Н. В. Історія і перспективи української державності: навч.-метод. посіб. Одеса: Юридична література, 2021. 88 с.
2. Борисова О., Климов А. Історія української державності Підручник у 2-х томах. Т.1. – К.: Кондор, 2020. – 344 с.
3. Бевз Т. Українська державність: ідеологія, політика, практика / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. – К.: ІПіЕНД, 2022. – 247 с.
4. Греченко В. А., Гавриленко О. А., Столбуненко М. М. та ін. Історія державності України. – Х.: ТОВ «Одісей», 2019. – 608 с.
5. Дециньський Л. Є. та ін. Історія України та її державності. – Львів: «Львівська політехніка», 2021. – 474 с.
6. Історія української державності. – Умань: Сочінський, 2020. – 288 с.
7. Історія держави і права України / В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмолаєв, В.О. Рум'янцев та ін. ; за ред. В. Д. Гончаренка. – Харків : Право, 2023. – 552 с.
8. Історія української державності: конспект лекцій / Т. Батюк та ін. Дрогобич: ДДПУ ім. І. Франка, 2023. -168 с.
9. Захарченко П.П. Історія держави і права України. - К.: Фенікс, 2022. - 496 с.
10. Зінкевич Р., Ратушна О., Нагірняк А. Історія державності та культури України. – Харків, 2023. – 201 с.
11. Климов А., Борисова О. Історія української державності. - К.: Кондор, 2021. – 344 с.
12. Кондратюк К., Качмар В. Новітня історія України (1945–2020 роки): навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. 212 с.
14. Ухач В.З. Історія держави і права України: Навчальний посібник (конспекти лекцій). - Тернопіль: Вектор, 2021. - 378 с.
15. Українська державність / упоряд. Ж. П. Копитко, Н. В. Козенюк; ред.: О.М. Трубайчук. – Київ, 2024. – 150 с.